

Editörden / *Editorial*

Prof. Dr. Jale BAYSAL

Değerli Okurlarımız,

Dergimizin 2009 yılı üçüncü sayısında da sizlere buruk bir “*merhaba*” diyerek söze başlıyoruz. Bildiğiniz gibi mesleğimizin “*hocaların hocası*” unvanlı büyüğü Prof. Dr. Osman ERSOY hocamızı 24 Ekim 2008 tarihinde kaybetmiştik. Aradan bir yıldan az bir süre geçmeden yine mesleğimizin kilometre taşlarından ve öncü bilim adamlarımızdan İstanbul Üniversitesi Kütüphanecilik Bölümü’nün kurucularından ve ilk Türk Başkanı Prof. Dr. Jale BAYSAL’ı 11 Ağustos 2009 tarihinde kaybettik. Doğanın kanunu da olsa her kaybın ardından yaşanan üzüntü ve yalnızlıktan kaynaklanan duygusal süreci yaşamaktayız. Bu duygusal ortamda değerli Hocamızın kaybı nedeniyle hazırladığımız ve aziz anılarına ithaf ettiğimiz elinizdeki sayının içeriği hakkında bilgi vermeden önce değerli Hocamızın özgeçmişi hakkında özet bilgi aktarmak isterim.

Prof. Dr. Jale BAYSAL 1925 yılında Kayseri’de doğdu. Öğretmen bir ailenin çocuğu olarak büyüdü ve Kayseri Lisesi’ni bitirdi. Üniversite hayatına İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü’nde başladı. Öğrenciliği sırasında öykü ve romanlar yazdı. 1948 yılında mezun olduktan sonra Beyazıt Devlet Kütüphanesi’nde çalışmaya başladı. 1951 yılında Edebiyat Fakültesi Sanat Tarihi Bölümü’nün Kitaplığı’na geçen BAYSAL 11 yıl süreyle burada görev yaptı. Edebiyat Fakültesi Genel Kitaplığı’nın kuruluşunda önce uzman, sonra da yönetici olarak görev aldı. Dönemin Fakülte Dekanı Prof. Dr. Macit GÖKBERK ve 1963 yılında Almanya’dan davet edilen Kütüphanecilik Kürsüsü’nün kurucusu Prof. Dr. Rudolf JUCHHOF ile çalışmaya başladı. Bölümün kuruluşunda görev aldı ve ilk doktora öğrencilerinden biri oldu. 1968 yılında *Müteferrika’dan Birinci Meşrutiyete Kadar Osmanlı Türklerinin Bastıkları Kitaplar* konulu doktora tezini tamamladı. Daha sonra

Almanya'ya giderek 'dokümantasyon' konusunda çalışmaya başladı. Yurda döndüğünde TÜRDOK'un çalışmalarına katıldı. Kütüphanecilik Bölümü'nde akademik çalışmalarını sürdüren Dr. BAYSAL, *Resmi Daire Kütüphaneleri* konulu çalışmasıyla 1972'de doçent, 1978 yılında hazırladığı *Kütüphanecilik Alanında Yeni Araçlar Yöntemler Kavramlar* konulu çalışmasıyla da profesör oldu. *Kitap ve Kütüphane Tarihi, Yönetim ve Mevzuat* konulu çalışmaları yayımlandı. Kurulduğu tarihten itibaren üyesi olduğu Türk Kütüphaneciler Derneği'nin İstanbul Şubesi'ni 7 meslektaşı ile birlikte kuran BAYSAL, 1965-1967 yılları arasında Şube'nin başkanlığını yaptı.

1974 yılından emekli olduğu 1994 yılına kadar bölüm başkanlığını yürüten BAYSAL 1990 yılında "Kadın Eserleri Kütüphanesi ve Bilgi Merkezi" adlı vakfın kurucuları arasında yer aldı. 1991 yılında 264 aydın tarafından kurulan Tarih Vakfı'nın da kurucuları arasında yer aldı. 2006 yılına kadar Çağdaş Yaşamı Destekleme Derneği'nin (ÇYDD) Yayın Kurulu üyesi olarak görev alan Jale BAYSAL, başta *TKDB/ Türk Kütüphaneciliği* dergisi olmak üzere çeşitli mesleki ve bilimsel yayınlardaki çalışmalarının yanı sıra, edebiyatı yakından izleyen iyi bir okur olarak çok sayıda öyküler, radyo oyunları ve oyunlar yazdı. ÇYDD tarafından 2. basımı yapılan *Çağdaş Toplumun Değerleri* kitabı, İbrahim Müteferrika üzerine yazdığı *Cennetlik İbrahim Efendi* adlı oyunu ve *Okuldan Dönerken* adlı çocuk kitabı ilk akla gelenlerdir. Hakkında, Prof. Dr. Hasan S. KESEROĞLU tarafından yapılan söyleşilerden oluşan *Akil ve Yürek/ Bir Cumhuriyet Kadınının Tanıklığı Jale Baysal* konulu bir de kitap yayımlanmıştır.

Boğaziçi Üniversitesi Öğretim Üyesi olan Prof. Dr. Ayşe BUĞRA'nın annesi olan Jale BAYSAL'ı merhum Prof. Dr. Mina URGAN *Bir Dinozorun Anıları* isimli kitabında *gerçek bir kütüphane uzmanı olduğu için her şeyi bilen dostum* olarak anlatır. Kendisini yakından tanıyanlar *yaşama ve yaşadığı toplumsal olaylara karşı duyarlı, alçakgönüllü, sıkı bir dost ve iyi bir yürek, dedikodu ve arkadan konuşmaktan her zaman kaçınan bir güzel insan* olarak tarif etmektedirler. Son yıllarda alzheimer hastalığı ile mücadele eden BAYSAL, tedavi gördüğü İstanbul Üniversitesi Tıp Fakültesi Hastanesi'nde 11 Ağustos 2009 günü yaşama veda etti.

Jale BAYSAL hocadan birebir ders almadım. Mezuniyet sonrası eğitim sürecindeki literatür taramalarımda yazdıkları karşıma çıktıkça akademisyen kişiliğini tanımaya başladım. Kendisi ile ilk karşılaşmam 1992 yılında Ankara Milli Kütüphane'de bir konferans esnasında oldu. Konferans sonrası sorulara geçildiğinde

polemik yaratacak birkaç soru almış ve bunları sükunetini bozmadan, medeni tavırla cevaplamıştı. Hoca soruları cevapladıktan sonra bazı meslektaşların medeni olmayan tavırlarına da hayli üzülmiştim. Ayrıntılarına inmeye gerek görmediğim konferansta yaşananlardan etkilenmişim. Daha sonra düşüncelerimi kendisine yazılı olarak ifade ettim ve postaladım. Kendinden de yine yazılı kısa bir cevap aldım. Cevabında düşüncelerim için teşekkür ediyor, toplantıda ortaya çıkan durumu mantıklı bulmamakla beraber normal karşıladığını yazıyordu.

Jale hocanın meslekteki son yıllarında ifade ettiği “*Kütüphaneciliğimin son yıllarına doğru, çok karamsar bir düşünce beni sık sık yoklar oldu: Türkiye’de bütün kitaplıkları bir gün için kapatsak ne olur? Kim ne kadar zarar eder? Bu zararı ölçebilirsek ne buluruz? Adını anmaya degecek bir yer tutar mı? Toplumla bütünleşmemiş, tam bir anlaşma kuramamış bu ölü kurumları, yaşayan aranan, iş gören, vazgeçilmez toplum kurumlarına dönüştürmek gerekiyor...*” görüşünden fazlasıyla etkilendiğimi de paylaşmak isterim.

Değerli okurlarımız,

Kısaltarak aktarmaya çalıştığım Hocamızın yaşamı, başarı, özveri ve zorluklarla geçmiştir. Türk Kütüphaneciler Derneği olarak, Hocamızın, bilimsel yazıları, raporları ve değerlendirmeleri ile uzun yıllar katkıda bulunduğu *Türk Kütüphaneciliği* dergisinin 2009 yılı 23 (3) sayısını aziz anılarına ithaf ederek *Özel Sayı* formatında yayımlama kararımızdan sonra makale veya anı yazısı göndermeleri için öğretim üyeleri ve meslektaşlarımıza duyuru yapıldı.

Elinizde bulunan *Özel Sayı*’da 4 tanesi hakem değerlendirmesinden geçmiş bilimsel, 4 tanesi mesleki görüş ve 9 tanesi anı mektubu niteliğinde olmak üzere toplam 17 makale bulunmaktadır. *Özel Sayı*mıza meslektaşlarımız tarafından gösterilen bu yüksek ilgi düzeyini Hocamızın aziz anılarına layık bir durum olarak algılıyor ve değerli makalelerini, görüşlerini, anı mektuplarını, tanıtım ve değerlendirmelerini bizlerle paylaşan ve zaman kısıtı nedeniyle paylaşamayan meslektaşlarımıza teşekkür ediyoruz.

Elinizde bulunan *Özel Sayı*’nın Hakemli Bölümüne Yrd. Doç. Dr. Mehmet TOPLU *Elektronik Yayıncılığın Ortak Koleksiyon Gelişimi ve Kütüphane Konsorsiyumlarına Etkileri ve Türkiye’deki Uygulamalar*, Araş. Görevlisi Tolga ÇAKMAK ve Prof. Dr. Bülent YILMAZ *Okul Öncesi Dönem Çocuklarının Okuma Alışkanlığına Hazırlık Durumları Üzerine Bir Araştırma: Hacettepe Üniversitesi Beytepe Anaokulu Örneği*, Yrd. Doç. Dr. H. Elif DAĞLIOĞLU ve Araş. Görevlisi

Özlem Çamlıbel ÇAKMAK *Okul Öncesi Çocuklarına Yönelik Yayınlanan Hikaye Kitaplarının Şiddet ve Korku Ögeleri Açısından İncelenmesi*, Doç. Dr. Hülya-Dilek KAYAOĞLU *İstanbul Üniversitesi Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümü'ndeki Araştırma Eğilimleri: 1967-2008* konulu makaleleri ile katkıda bulundular.

Özel Sayımızın Görüşler Bölümüne Dr. Mustafa BAYTER *Türkçe Web Sitelerinin Kataloglanmasının Önemi*, Prof. Dr. Ayşe ÜSTÜN *Bilgi Hizmetlerinde Verimlilik ve Motivasyon*, Hatice Gülşen BİRİNCİ *Amerika Birleşik Devletleri Bilgi Politikası*, İsmail AKMAN *Özel İdarelere Devir: Halk Kütüphanelerinin Geleceği* hakkındaki makaleleri ile katkıda bulundular. Okuyucu Mektupları Bölümünde Prof. Dr. Gülbün BAYDUR, Zeynep CAN, Prof. Dr. Hasan S. KESEROĞLU, Prof. Dr. Meral ŞENÖZ, Doç. Dr. Mesut YALVAÇ, Prof. Dr. Aysel YONTAR, Prof. Dr. Ayşe ÜSTÜN kaleme aldıkları düşünce ve duyu yüklü makalelerinde özellikle Jale Hocamız ile ilgili özel anılarını bizlerle paylaştılar. Yine bu bölümde Ş. Nail BAYRAKTAR'ın merhum Osman Hocamız ile ilgili anı mektubu ve benim de Ankara, İstanbul ve Hacettepe Üniversiteleri Kütüphanecilik bölümlerinin artık hayatta olmayan kurucu ve ilk başkanları hakkındaki düşüncelerimi içeren mektubum var. Tanıtım/ Değerlendirme bölümünde ise farklı kütüphane, elektronik paylaşım bloğu ve kitaplardan oluşan bir seçki ile karşınızdayız.

Elinizdeki Özel Sayı'nın özgünlüğünün korunması ve bağımsız referans bir sayı olarak kalması amacıyla “haberler, mesleki toplantılar” bölümlerinin bu sayımızda yer almaması uygun görüldü. Bu doğrultuda, Prof. Dr. Jale BAYSAL'a ithaf edilen *Türk Kütüphaneciliği* dergisi Özel Sayısı'nı Hocamıza yakışır zenginlikte bir içerik ve bütünlük içinde yayımlayabildiğimizi düşünüyor ve bu nedenle buruk bir mutluluk duyuyoruz.

Dergimizi dikkatlerinize sunarken Hocamızın ruhu şad olsun diyor, geçtiğimiz Eylül ayında başta İstanbul, Trakya ve Karadeniz Bölgesi olmak üzere yurdumuzun farklı bölgelerinde meydana gelen sel felaketi nedeniyle zarar gören vatandaşlarımızın acılarını paylaşıyor, ilgili bölgelerde görev yapan meslektaşlarımıza sabır ve dirayet diliyoruz.

Saygılarımızla,

Dr. M. Tayfun GÜLLE